

Samenvatting Werkzaamheid van de Halt-afdoening

Conclusies en verbetermogelijkheden

Amsterdam, juni 2017

Wendy Buysse

wbuysse@dsp-groep.nl

Manja Abraham

mabraham@dsp-groep.nl

Daniele Hofstra

dhofstra@dsp-groep.nl

Met medewerking van: Marga van Aalst en Paul Boekhoorn

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het WODC, afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen, ministerie van Veiligheid en Justitie.

©2017, WODC, ministerie van Veiligheid en Justitie. Auteursrechten voorbehouden.

Inhoud

Inleiding	4
Methode	4
Halt-afdoening en kernelementen	4
Empirische ondersteuning Halt-afdoening in de literatuur	6
Screening, signalering en doorverwijzing door Halt	10
Verbetermogelijkheden Halt-afdoening	11

Inleiding

De Halt-afdoening is een buitenstrafrechtelijke interventie. Het doel van deze interventie is om jongeren onder de 18 jaar snel een passende sanctie te geven, zonder dat zij een strafblad krijgen. De in de tachtiger jaren ontwikkelde interventie is naar aanleiding van een effectevaluatie in 2006 (Ferwerda et al., 2006) in de daarop volgende jaren vernieuwd. In het onderhavige onderzoek is nagegaan:

Hoe werkt de Halt-afdoening en hoe kan de Halt-afdoening verbeterd worden?

Het uiteindelijke doel van het onderzoek is bijdragen aan mogelijke verbetering van de Halt-afdoening.

Methode

Om na te gaan welke (intermediaire) doelen met de Halt-afdoening worden beoogd en welke kernelementen hieraan zouden moeten bij dragen, is een planevaluatie uitgevoerd. Hiervoor werden beschikbare methodiekbeschrijvingen, beleidsnota's, rapporten en ministeriële circulaire's geanalyseerd en vertaald naar een programmatheorie. De conceptprogrammatheorie is voorgelegd aan beleidsmedewerkers van Halt en het ministerie van VenJ en experts die betrokken waren bij de doorontwikkeling van de Halt-afdoening (N=4).

Vervolgens is aan de hand van literatuurstudie nagegaan wat de werkzaamheid van die kernelementen is (bij specifieke doelgroepen) en of er kernelementen zijn, die toegevoegd kunnen worden aan de Halt-afdoening om de werkzaamheid te verhogen. Het literatuuronderzoek is systematisch opgezet, met vaste zoektermen, in- en exclusiecriteria en een onderzoeksperiode 2000-2016. De studies die geselecteerd zijn voor het literatuuronderzoek omvatten vergelijkbare interventies en/of kernelementen van Halt, richten zich op een vergelijkbare doelgroep en zijn gericht op gedragsbeïnvloeding en/of het voorkomen van recidive. Om inzicht te krijgen in de mogelijkheden van screening voor de Halt-interventie hebben we literatuuronderzoek uitgevoerd naar recente screeningsinstrumenten.

Een samenvatting van de uitkomsten van het literatuuronderzoek is voorgelegd in een expertmeeting. Ook de mogelijkheden voor verbetering en doorontwikkeling zijn met de experts besproken.

Halt-afdoening en kernelementen

1 Welke (intermediaire) doelen worden met de Halt-afdoening nagestreefd?

Halt beoogt met de Halt-afdoening zowel doelen gericht op de dader (de jongere), de ouder(s), slachtoffers en de samenleving te bereiken. Het uiteindelijke doel is recidive bij de jongere te voorkomen. Halt onderscheidt vijf intermediaire doelen bij de jongere en drie bij de ouders die bijdragen aan dit uiteindelijke doel. Deze doelen zijn weergegeven in schema 8.1. De doelen bij de jongeren zijn gericht op het vergroten van inzicht (in de gevolgen van het delict en gedragsalternatieven), het nemen van verantwoordelijkheid

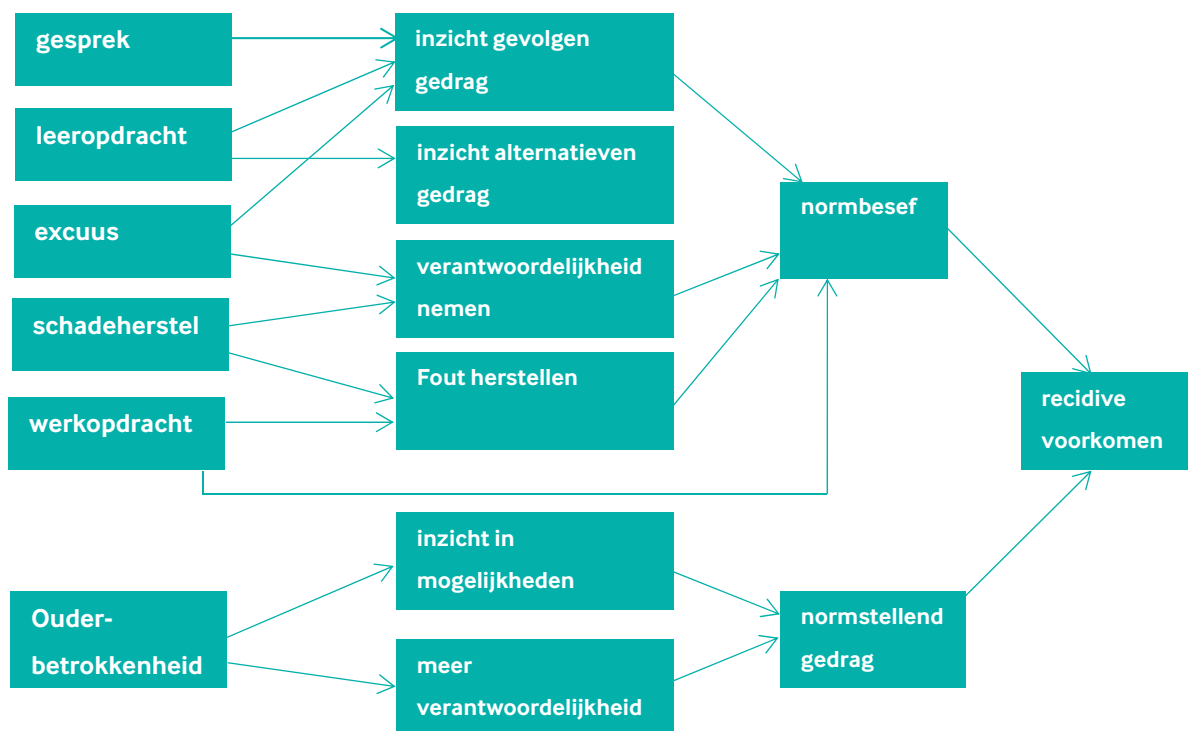
voor het eigen gedrag en het herstellen van de schade, en normbesef vergroten. Ook bij ouders zijn de doelen gericht op het vergroten van inzicht in de eigen verantwoordelijkheid en de achtergronden van het delict van de jongeren.

Daarnaast stelt Halt doelen die gericht zijn op het recht doen aan het slachtoffer en de samenleving. Recht doen aan het slachtoffer staat ook expliciet als doel genoemd in de OM-richtlijn en kader voor strafvordering. Deze doelen zijn in het verdere onderzoek buiten beschouwing gelaten.

2 Op welke wijze (met welke activiteiten en via welke (gedrags)mechanismen) is het de bedoeling dat deze doelen worden bereikt? Welke kernelementen worden door Halt onderscheiden?

In dit onderzoek is de werkzaamheid van de kernelementen voor het bereiken van de (intermediaire) doelen bij de jongere nader onderzocht. Halt benoemt zes kernelementen die ervoor zorgen dat de doelen bij jongeren bereikt worden. De onderlinge relatie tussen de kernelementen en de (intermediaire) doelen zoals benoemd door Halt, de ontwikkelaar van de interventie en de beleidsdirectie van het ministerie van Ven J zijn samengevat in schema 8.1.

Schema 1 Programmatheorie Halt over doelen gericht op de jongere.

Op basis van de relatie tussen de kernelementen en de doelen kan onderscheid worden gemaakt tussen drie groepen kernelementen:

- ③ In gesprek gaan met de jongere en de leeropdracht zijn vooral gericht op inzicht geven en daardoor het normbesef vergroten.
- ③ De herstelgerichte kernelementen excuus aanbieden, schadevergoeding en de werkopdracht zijn vooral gericht op verantwoordelijkheid nemen en schade herstellen waardoor het normbesef wordt vergroot.
- ③ Ouderbetrokkenheid is gericht op het bevorderen van normstellend gedrag van ouders.

Dit laatste kernelement is gericht op de ouders. Normstellend gedrag van ouders beoogt echter gedragsverandering bij de jongere en is daarom meegenomen in het literatuuronderzoek.

Geen van de respondenten heeft expliciet als kernelement benoemd dat de Halt-afdoening een buitenstrafrechtelijke aanpak is en dat de jongeren bij een goede afronding geen strafblad krijgen. Dit terwijl Halt per definitie een buitenstrafrechtelijke aanpak is.

Empirische ondersteuning Halt-afdoening in de literatuur

3 Is empirische ondersteuning te vinden voor de wijze waarop de doelen met de kernelementen kunnen worden bereikt?

In de literatuur zijn aanwijzingen gevonden dat met het excuus aanbieden, schadevergoeding, werkopdracht en ouderbetrokkenheid de beoogde doelen kunnen worden bereikt mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. De oprechtheid van het excuus en het schuldbesef, de actieve betrokkenheid van de jongeren bij het bepalen van de schadevergoeding en een goede voorbereiding van het excuusgesprek zijn noodzakelijk. De verwachting is dat de meeste jongeren bij Halt nog op het niveau van conventionele moraliteit functioneren. Dit betekent dat ze gevoelig zijn voor de afkeuring van anderen en dat ze minder afgaan op geïnternaliseerde morele principes. Bij het oefenen en het voeren van het excuusgesprek moet daar dus rekening mee worden gehouden. Met het een goed gevoerd excuusgesprek kan ook gewerkt worden aan het herstel van de relatie met het slachtoffer. Dit relatieherstel kan als intermediair doel worden toegevoegd.

In de literatuur zijn tevens aanwijzingen gevonden dat in gesprek gaan met de jongere kan bijdragen aan de doelen mits gebruik wordt gemaakt van motiverende gesprekstechnieken. Er zijn in de literatuur geen aanwijzingen gevonden dat met de leeropdrachten – die nu vooral talig en reflectief zijn – de beoogde doelen kunnen worden bereikt. Er is echter ook geen bewijs dat de leeropdrachten een negatief effect hebben op de doelen. Tot slot blijkt uit de literatuur dat het gebruik van een gedragscontract waarin samen met jongeren, ouders en slachtoffers wordt vastgesteld hoe de schade hersteld kan worden en wat verder nodig is om te voorkomen dat de jongere opnieuw een delict pleegt, kan bijdragen aan het bereiken van de beoogde doelen. In de Halt-afdoening worden afspraken vastgelegd, maar dit kan expliciet als kernelement worden benoemd en verder uitgewerkt.

4 Bij welke doelgroepen zijn de benoemde kernelementen werkzaam?

(Is er een relatie tussen criminogene factoren, ontwikkelingsleeftijd, licht verstandelijke beperking, Autisme Spectrums Stoornis, culturele kenmerken en neurobiologische kenmerken en de verwachte mate van werkzaamheid van de kernelementen? Zo ja, hoe?)

De mogelijke werkzaamheid van de benoemde kernelementen is mede afhankelijk van de mate waarin bij de inrichting van de Halt-afdoening rekening wordt gehouden met het recidiverisico, het type delict, de ontwikkelingsleeftijd (het niveau van cognitieve, sociaal-emotionele en morele ontwikkeling), culturele kenmerken, tekorten in executieve functies, emoties en sociale cognitie en met de specifieke kenmerken van lvb en ASS. De kenmerken kunnen ook van invloed zijn geweest op het plegen van het delict waarvoor ze naar Halt zijn verwezen. Door aan te sluiten bij de specifieke behoeften van deze doelgroepen mag op grond van de literatuur verwacht worden dat hiermee de kans wordt vergroot dat de beoogde doelen bereikt kunnen worden.

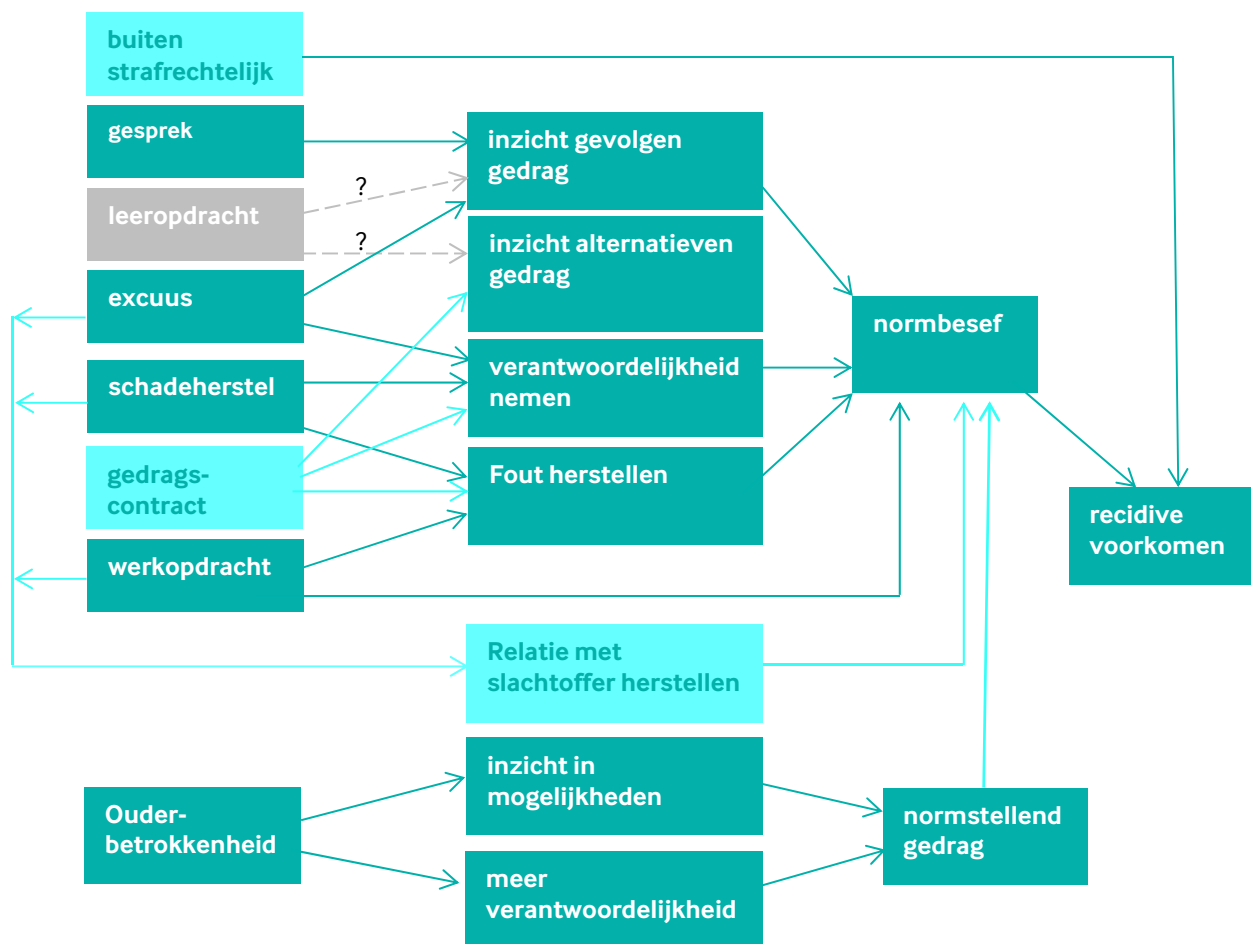
5 Zijn in de literatuur werkzame kernelementen van (strafrechtelijke) afdoeningen voor delictplegende jongeren te vinden, die niet in de Halt-afdoening aanwezig zijn en daar mogelijk wel in opgenomen kunnen worden?

Op basis van het literatuuronderzoek naar vergelijkbare buitenstrafrechtelijke en strafrechtelijke afdoeningen kan in eerste instantie geconcludeerd worden dat het merendeel van de interventies in de literatuur veel intensiever is in begeleiding en doorlooptijd dan de Halt-afdoening. Het toevoegen van intensievere kernelementen is binnen het juridisch kader van de Halt-afdoening, waarin het aantal uren voor de afdoening gemaximeerd is, niet mogelijk. Op basis van de literatuur kan voorts worden geconcludeerd dat de buitenstrafrechtelijke aanpak nadrukkelijk als kernelement kan worden benoemd. In de literatuur zijn aanwijzingen dat voor jongeren met een licht recidive risico en geringe problematiek een buitenstrafrechtelijke aanpak die aansluit bij hun niveau van cognitief, sociaal-emotionele en morele ontwikkeling recidive kan voorkomen. Alhoewel de Halt-afdoening een buitenstrafrechtelijke aanpak is, wordt dit nu niet als kernelement benoemd.

Aangepast model

Op basis van de uitkomsten in de literatuur kan de programmatheorie die op basis van de planevaluatie is opgesteld als volgt worden aangepast.

Schema 2 Mogelijke aanvullingen op de programmatheorie (doelen gericht op) de jongere

De lichtblauwe delen zijn suggesties voor aanvullingen.

Gesprek met de jongere

Als de Halt-medewerker met de jongeren in gesprek gaat, kan dit bijdragen aan meer inzicht in de immateriële en materiële gevolgen van hun gedrag en het besef dat hun gedrag verkeerd is, mits er aan de volgende condities wordt voldaan.

- 🕒 De Halt-medewerker maakt gebruik van motivationele gesprekstechnieken.
- 🕒 De Halt-medewerker sluit aan bij het niveau van cognitieve, sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van de jongere.
- 🕒 De Halt-medewerker legt bij de bespreking van het delict een duidelijke relatie tussen het delict en de gevolgen van het gedrag van de jongeren.

Leeropdracht

In de literatuur is geen aanwijzing gevonden dat met de leeropdrachten (een opdracht en een gesprek daarover) de beoogde doelen kunnen worden bereikt. Er is ook geen bewijs dat de leeropdracht een negatief effect heeft.

Excuusgesprek

Als de jongeren een excuusgesprek voeren met het slachtoffer kan dit bijdragen aan het inzicht van de jongere in de gevolgen van zijn gedrag en het besef dat het gedrag verkeerd is, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan.

- ☉ Het gesprek wordt voorbereid o.a. door concreet te oefenen met de jongere.
- ☉ Het gesprek wordt voorbereid met het slachtoffer.
- ☉ Het gesprek vindt plaats samen met ouders, jongere en slachtoffer (mits de ouders over de passende opvoedingsvaardigheden beschikken).
- ☉ Het slachtoffer ervaart het excuus als oprecht.
- ☉ het slachtoffer reageert positief op het excuus.

Als er geen slachtoffer is of het slachtoffer niet wil meewerken dan kunnen de volgende activiteiten bijdragen aan het bereiken van de doelen:

- ☉ De jongere biedt het excuus aan, aan een vertegenwoordiger van de gemeenschap die schade ondervindt van het delict. Het gesprek moet voldoen aan dezelfde voorwaarden als hierboven.
- ☉ De jongere schrijft een excuusbrief en de Halt-medewerker gaat met de jongere in gesprek over de excuusbrief.

Schadevergoeding

Als de jongere de schade vergoedt, kan dit bijdragen aan het nemen van verantwoordelijkheid voor zijn eigen gedrag, aan meer normbesef en aan het herstel van de relatie met het slachtoffer, mits aan de volgende voorwaarde wordt voldaan:

- ☉ De Halt-medewerker bepaalt samen met jongere, ouders en slachtoffer hoe de schade kan worden vergoed.
- ☉ De wijze van schadevergoeding wordt vastgelegd in een gedragscontract.

Werkopdracht

Als de jongere een werkopdracht uitvoert, kan dit bijdragen aan inzicht in de gevolgen van eigen gedrag, meer normbesef en het nemen van verantwoordelijkheid door de jongere, mits:

- ☉ in de werkopdracht (een deel) van de schade wordt hersteld.

Ouderbetrokkenheid

Als de ouders op onderstaande manier betrokken worden bij de Halt-afdoening kan dit leiden tot meer inzicht in hun verantwoordelijkheid voor het delictgedrag van hun kind en hun mogelijkheden om het delictgedrag te voorkomen.

- ③ De Halt-medewerker betreft de ouders bij de analyse van het delict en de risicotaxatie.
- ③ De Halt-medewerker betreft de ouders bij het bepalen hoe de schade hersteld kan worden.
- ③ De Halt-medewerker betreft de ouders bij het opstellen van het gedragscontract.
- ③ De Halt-medewerker betreft de ouders bij het excuusgesprek, rekening houdend met de vaardigheden van de ouders.

Of de betrokkenheid van ouders een positief effect heeft op hun normstellend gedrag is afhankelijk van de mate waarin ouders beschikken over opvoedingsvaardigheden die aansluiten bij het niveau van de cognitieve, sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van hun kind. Het normstellend gedrag van ouders kan dan bijdragen aan het normbesef bij jongeren en het inzetten van gedragsalternatieven. Dit was in de programmatheorie nog niet zo expliciet benoemd. Ook is bekend dat interventies die gericht zijn op het gezin het meest effect laten zien op recidive. Dit zijn echter meestal meer intensieve interventies de Halt-afdoening. Dit betekent dat opvoedingsondersteuning of training voor ouders mogelijk een voorwaarde kan zijn om het effect te kunnen bereiken.

Gedragscontract

Het in een gedragscontract vastleggen van de acties die moeten worden ondernomen voor het herstellen van de schade en het verkrijgen van inzicht in gedragsalternatieven kan bijdragen aan meer normbesef bij de jongere en meer inzicht in gedragsalternatieven bij de jongere, mits:

- ③ de Halt-medewerker samen met de jongere, ouders en bij voorkeur ook slachtoffer de acties bepaalt;
- ③ de acties worden gemonitord.

Het werken met een gedragscontract kan bij de ouders zorgen voor meer inzicht in hun mogelijkheden om het delictgedrag van de jongere te voorkomen, mits:

- ③ de acties in het contract samen met ouders en jongeren zijn bepaald;
- ③ de acties aansluiten bij de opvoedingsvaardigheden van de ouders.

Buitenstrafrechtelijke aanpak

Door jongeren naar Halt te verwijzen krijgen ze een buitenstrafrechtelijke aanpak. Een buitenstrafrechtelijke aanpak bij jongeren met een licht recidiverisico die past bij hun niveau van cognitieve, sociaal-emotionele en morele ontwikkeling kan bijdragen aan het voorkomen van recidive.

Screening, signalering en doorverwijzing door Halt

6 Hoe verloopt signalering, screening en doorverwijzing naar zorg bij Halt?

Halt signaleert zorgsignalen en risicosituaties om de afdoening af te stemmen op de ernst en aard van het delict en de risicofactoren die een rol spelen bij het delict. Daarnaast kunnen signalen aanleiding zijn voor doorverwijzing naar zorg. Voor beide doeleinden wordt het Halt-signaleringsinstrument gebruikt. Dit instrument richt zich op dynamische risicofactoren voor recidive, psychosociale problemen waaronder (signalen voor) huiselijk geweld of kindermishandeling, en de hulpvraag voor zorg/hulpverlening. Er wordt

niet of nauwelijks gescreend op lvb, ASS, culturele en neurobiologische kenmerken. Wel heeft Halt recent ervaring opgedaan in een pilot met de SCIL, een screeningsinstrument voor lvb.

Op basis van het gesprek met de jongere en ouder(s) bepalen Halt-medewerkers of en naar welke hulp of ondersteuning wordt doorverwezen. Het signaleringsinstrument is hierbij een middel. De criteria op basis waarvan in de praktijk wordt doorverwezen variëren. Leidend bij het doorverwijzen zijn de uitkomsten van het (theoretisch onderbouwde) Halt-signaleringsinstrument, de professionele 'niet pluis' inschatting, en de hulpvraag van jongeren en ouders zelf. Doorverwijzing vindt plaats bij aanvang, gedurende of bij de afronding van het Halt-traject.

7 Wat leert de literatuur ons over de screening van criminogene factoren, ontwikkelingsleeftijd, LVB, ASS en neurobiologische kenmerken? Kan deze screening een rol spelen in de doorverwijzing door Halt? Zo ja, welke?

Om de werkzaamheid van de kernelementen te vergroten is het van belang om bij de uitvoering van de Halt-afdoening rekening te houden met criminogene factoren, de ontwikkelingsleeftijd, kenmerken van een licht verstandelijke beperking, kenmerken van ASS, culturele en neurobiologische factoren. Op basis van screening van deze factoren kan de Halt-afdoening worden aangepast aan de behoefte van de individuele jongere. De vraag die hierbij gesteld moet worden is of dit binnen de Halt-organisatie efficiënt kan worden uitgevoerd, gelet op de specifieke expertise die voor deze screening nodig is. Met name geldt dit voor ASS en neurobiologische kenmerken. Daarnaast geldt dat screening alleen een indicatie heeft of er mogelijk sprake is van bepaalde problematiek en tekorten. Verder diagnostisch onderzoek is nodig om de problematiek goed in kaart te brengen.

Verbetermogelijkheden Halt-afdoening

8 Zijn op basis van de beantwoording van bovenstaande vragen mogelijkheden voor verbetering te formuleren voor de Halt-afdoening?

Op basis van de conclusies uit het literatuuronderzoek zijn verbetermogelijkheden geformuleerd. Deze verbetermogelijkheden zijn voorgelegd aan een groep experts in een expertmeeting (zie bijlage 12). Op basis van de uitkomsten van de expertmeeting zijn de verbetermogelijkheden vervolgens aangescherpt. Daarnaast heeft de expertmeeting nog enkele aanvullende suggesties opgeleverd, die niet voortvloeien uit de inzichten die het literatuuronderzoek hebben opgeleverd. Deze suggesties zijn aan het eind van deze paragraaf opgenomen.

Per kernelement volgen hieronder suggesties voor mogelijkheden om de werkbaarheid te vergroten.

Leeropdrachten

- Overweeg om in de leeropdrachten meer gebruik te maken van modeling en oefening op basis van de principes van de sociale leertheorie. Hiervan mag meer effect verwacht worden dan van de leeropdrachten zoals die nu zijn geformuleerd.

Excuusgesprek

- ③ Overweeg om alleen een excuusgesprek in te zetten als de jongere nog niet op een correcte manier zijn excuus heeft aangeboden en de schade nog niet hersteld is. Als dit al geregeld is voorafgaand aan de Halt-afdoening dan heeft een excuusgesprek geen meerwaarde.
- ③ Overweeg om het excuusgesprek niet alleen met de jongere maar ook met het slachtoffer voor te bereiden door te oefenen, zeker bij jongeren waarbij sprake is van specifieke problematiek zoals lvb of ASS waarbij begeleiding tijdens het gesprek van belang is.
- ③ Overweeg een groepsconferentie in te zetten bij delicten waar sprake is van meerdere slachtoffers of personen in de gemeenschap die last hebben van de gevolgen van het delict. De verwachting is dat dit meer effect heeft dan het excuus aan te bieden aan een officiële vertegenwoordiger, zoals een beleidsadviseur van de gemeente. Enkele medewerkers van Halt zouden getraind kunnen worden in het coördineren, voorzitten en begeleiden van de conferenties.
- ③ Overweeg om het herstellen van de schade en de wijze waarop deze schade wordt hersteld samen met de jongere, de ouders en het slachtoffer te bepalen. Leg dit vast in een contract en monitor dit.
- ③ We merken op dat het literatuuronderzoek zich heeft gericht op de effecten op de dader, niet op de effecten op het slachtoffer. Dit moet nadrukkelijk worden meegenomen bij de inzet van een excuusgesprek. Als herstel van de relatie met het slachtoffer en re-integratie in de gemeenschap het doel is dan moet ook gekeken worden naar het effect op het slachtoffer.

Ouderbetrokkenheid

Om ouders op een goede manier te betrekken is het van belang meer zicht te hebben op hun vragen en behoeften en op hun opvoedingsvaardigheden. Door daar in het eerste gesprek meer aandacht aan te besteden kan beter gekeken worden naar de wijzen waarop de ouders betrokken worden. Daarnaast kan er ook gekeken worden naar eventuele mogelijkheden om door te verwijzen naar jeugdhulp in het vrijwillig kader.

Gesprek met de jongere

Overweeg om bij de gesprekken met de jongere gebruik te maken van motivationele gesprekstechnieken om de motivatie tot gedragsverandering in gang te zetten. Sommige Halt-medewerkers gebruiken deze technieken al – afhankelijk van hun vooropleiding. Dit kan meer uitgewerkt worden in de handleiding. Ook is het van belang dat medewerkers voldoende getraind zijn om gesprekstechnieken aan te passen aan de behoeften van specifieke doelgroepen.

Daarnaast wordt voorgesteld om de volgende twee kernelementen expliciet toe te voegen.

Gedragscontract

Overweeg om het bespreken van het delict en de inventarisatie van de risicofactoren uitgebreider te doen. Pas daarna worden dan samen met ouders en jongere de acties bepaald die nodig zijn. Die acties worden vervolgens vastgelegd in een gedragscontract. Neem in het gedragscontract op hoe de jongere de schade

herstelt of vergoedt en overweeg om daarbij het slachtoffer te betrekken. Evalueer dan samen met ouders en jongeren in het eindgesprek of de acties in het gedragscontract zijn uitgevoerd.

Buitenstrafrechtelijke aanpak

Overweeg meer dan nu het geval is om het aanbieden van Halt als buitenstrafrechtelijke aanpak te labelen. Het biedt de jongere de kans een strafblad te voorkomen. Als de jongere de Halt-afdoening goed doorloopt, het excuus naar tevredenheid heeft aangeboden en de schade naar tevredenheid heeft hersteld dan krijgt de jongere dus geen strafblad.

Verbetermogelijkheden met betrekking tot maatwerk

Maatwerk

Overweeg om nog meer dan nu het geval is uit te gaan van maatwerk door in het eerste gesprek meer de achtergronden van het delict en het niveau van ontwikkeling van de jongere in kaart te brengen, evenals de rol en de mogelijkheden van de ouders om het gedrag van hun kind in de gewenste richting te beïnvloeden. Op basis van die analyse kan een passende keuze worden gemaakt uit het pakket aan maatregelen. Dit heeft ook consequenties voor de deskundigheid die van de Halt-medewerkers wordt gevraagd. Hiermee wordt aangesloten bij het professionaliteitsbeginsel. Zij moeten voldoende zicht hebben op welke factoren en mechanismen van belang zijn voor gedragsverandering. Op basis van de uitkomst van de analyse moeten zij kunnen bepalen aan welke intermediaire doelen bij de jongere moeten worden gewerkt en welke maatregelen daarbij passen. Wel is het van belang bij eventuele doorontwikkeling te waken voor het te sterk protocolleren van de Halt-afdoening. Maatwerk kan het best worden toegepast als Halt-medewerkers goed inzicht hebben in waarom en wanneer ze een bepaald onderdeel toepassen.

Verbetermogelijkheden met betrekking signaleren, screenen en doorverwijzen

Screening, signaleren en doorverwijzen

Overweeg screening en doorverwijzen door de Halt-medewerkers verder te ontwikkelen. door het signaleringsinstrument aan te vullen met enkele specifieke kenmerken van doelgroepen.

Daarbij is het van belang in acht te nemen dat screening alleen een aanwijzing geeft of er sprake is van bepaalde problematiek, bijvoorbeeld lvb. Screening is geen diagnostiek. Op basis van de screening moet vervolgens worden afgewogen of de problematiek om nader diagnostisch onderzoek vraagt. Veelal zal dit niet door Halt zelf kunnen gebeuren .

Daarnaast kan bij aanvang van de Halt-afdoening meer gescreend worden op tekorten in vaardigheden. De Halt-afdoening kan daardoor mogelijk effectiever worden ingezet. Beperkte tekorten in vaardigheden kunnen binnen de Halt-afdoening worden aangepakt. Om grotere tekorten aan te pakken, kan Halt doorverwijzen naar jeugdhulp. Dit is niet alleen het geval voor tekorten bij de jongeren, maar ook voor toezicht- en controlevaardigheden van ouders.

Door in de gesprekken met jongeren en ouders meer in te gaan op het waarom van het delictgedrag, de ontwikkeling van de jongeren en op bredere vragen en zorgen die jongeren en ouders hebben, kan meer maatwerk in doorverwijzing worden geboden.

Zorg dat bij de doorontwikkeling van screening en doorwijzen het proces niet te geprotocolleerd wordt en er bijvoorbeeld voldoende mogelijkheden voor intervisie worden geboden aan de Halt-medewerkers. Ook binnen screening en doorverwijzen is maatwerk van belang voor een effectievere inzet. Andere voorwaarde om goed te doorverwijzen, is dat de Halt-medewerkers goed zicht hebben op de contactpersonen van de wijk- of jeugdteams en op scholen. Als ouders vragen hebben kunnen zij hen dan doorverwijzen naar de vrijwillige jeugdhulp.

Het is tot slot van belang voor ogen te houden dat jongeren bij Halt meestal behoren tot een lage risicodoelgroep en het screenen niet te intensief moet zijn. Het delict kan een signaal zijn voor achterliggende problematiek, maar niet bij alle jongeren is er sprake van achterliggende problematiek. .

Aanvullende suggesties uit de expertmeeting

In de expertmeeting is een aantal suggesties voor verbetering gegeven die breder zijn dan de werkzaamheid die in dit literatuuronderzoek is onderzocht. Als Halt deze suggesties wil overnemen is nader onderzoek naar de werkzaamheid van deze suggesties nodig.

Leeropdrachten

- Overweeg om bij eventuele doorontwikkeling van leeropdrachten de mogelijkheden van gaming in te zetten. Gaming biedt de mogelijkheid om jongeren te laten oefenen met alternatief gedrag en het effect van hun gedrag te zien. Gaming biedt ook de mogelijkheid om eerst het niveau van functioneren van de jongere te bepalen en het te oefenen gedrag en de situaties daarop aan te passen. Gamen in combinatie met gesprekken (nooit alleen digitaal) kan mogelijk ook de motivatie van de jongere vergroten. Dit sluit aan bij de leefwereld en bij de behoeften van jongeren.

Buitenstrafrechtelijke aanpak

- Label de Halt-afdoening niet alleen als een buitenstrafrechtelijke aanpak waarbij een strafblad voorkomen kan worden, maar benoem het ook als een beloning voor het goed doorlopen van de Halt-afdoening. Geen strafblad is belangrijk voor participatie aan de samenleving – het uitgangspunt van de jeugdwet. Zonder strafblad heeft de jongere meer mogelijkheden in de toekomst voor participatie op de arbeidsmarkt, vinden van stageplekken en vrijwilligerswerk. Het voorkomen van een strafblad labelen als een beloning voor het goed doorlopen van de Halt-afdoening kan motiverend werken en kan recidive voorkomen.

Ten slotte: Onderzoek het effect

Op basis van dit onderzoek kunnen onderdelen van de Halt-afdoening verbeterd worden. Vervolgens is het echter van belang om in een effectonderzoek na te gaan of met de kernelementen daadwerkelijk de intermediaire doelen worden behaald zoals oorspronkelijk bedacht was. Een gerandomiseerd onderzoek heeft daarbij nog steeds de voorkeur. Als de overweging om meer maatwerk te leveren wordt overgenomen, dan zal hiermee rekening moeten worden gehouden bij de inrichting van het onderzoek. Niet bij alle jongeren worden dan alle kernelementen gezet en dezelfde doelen nagestreefd. Deze zullen afhankelijk zijn van de achtergronden, het type delict en het niveau van functioneren van de jongeren.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 368
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

